

HAZAI *Karszt- és barlangkutatói* ESEMÉNYEK

KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÓ KONFERENCIA SZOMBATHELYEN

1987. május 29—31. között a *Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskolán* került megrendezésre az oktatási intézmények karszt- és barlangkutató tevékenységének II. országos konferenciája.

A konferencia rendezői a *Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola*, a *Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat*, az *Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal Barlangtani Intézete*, a *szombathelyi Városi Tanács* és a *TIT Vas megyei Szervezete*.

29-én délelőtt a „Karsztok kutatása” szekcióban az alábbi előadások hangzottak el:

Pogácsás Gy.: Neogén tektonikus deformáció típusok és szerepük a karsztosodásban. Az előadásban bemutatásra került a legújabb elméleti és mérési eredmények alapján Magyarországra felvázolható nagyszerkezeti modell. A modellből kiindulva utalások történtek a karsztosodás és a tektonika kapcsolatára.

Dr. Zámbo L.: A beszivárgó víz oldóképességének alakulása a talaj- és karsztosodó kőzet határfelületén. Az előadásban a laza anyag és a mészkő határfelületén végbemenő oldódási körülmények elméleti és módszertani problémáinak ismertetésére került sor, Körvonalazódott, hogy a határfelületen lezajló folyamatok megismerése áttörést eredményezhet a karsztosodásra vonatkozó ismereteinkben.

Dr. Veress M.—Dr. Péntek K.: Felszíni karsztos formák vizsgálata matematikai módszerekkel. A szerzők a karsztos formák függvényekkel történő megragadásának a lehetőségét ismertették. Utaltak annak lehetőségére, hogy a karsztos formák függvény paramétereik statisztikus elemzésével tipizálhatók, összehasonlíthatók. Példákon mutatták be, hogy a paraméterek térkoordináta rendszerbeli ábrázolásával a karszterületek fejlődése modellezhető.

Dr. Veress M.—Futó J.—Hámos G.: Fosszilis karsztosodás nyomai a Mester-Hajagon. A szerzők a Mester-Hajag területén fúrásadatok felhasználásával a mészkőfejú domborzatát és az erre települt laza üledékes kőzetek összetételét elemezték. Valószínűsíthető, hogy a területen a karsztosodás több szakaszban ismételt jelentkezett. Az idősebb karsztosodás pozitív formáin alakultak ki a fiatalabb karsztos formák, ott, ahol a laza üledékek a mészkővel érintkeznek.

Dr. Keveiné Dr. Bárány I.: Karsztfelszínök ökológiai adottságai, különös tekintettel a felszint

Hazlinszky Tamás, az MKBT társelnöke megnyitja a konferenciát (Gönczöl I. felvétele)

borító talajokra és a növényzetre. Az előadás értékelte néhány bükkői dolina talajának tulajdonságait, a talajok baktérium-populációját és a dolinák lejtőinek növényzetét. Az adatok felhasználásával az erdős és erdőtlen karsztfelszínök ökológiai viszonyainak összehasonlítására került sor.

Eszterhás I.: Bazaltmezák pszeudokarszt-jelenségei. A szerző a bakonyi bazaltos térszínnek pszeudokarsztosodásának okait elemezte. Elkülönítette és bemutatta az ettől független formák kialakulását, majd sorba vette a bazalt alatti kőzetek részleges oldódásához kapcsolódó pszeudokarszt jelenségeket.

29-én délután a „Barlangok kutatása” szekcióban az alábbi előadások hangzottak el:

Az előadások előtt a konferencia résztvevői 1 perces felállással tisztelegtek a nemrég elhunyt *dr. Somogyi György* emlékének. Dr. Somogyi György a konferencián két előadást szándékozott tartani.

Dr. Jakucs L.: Az új típusú cseppkő-degradációra vonatkozó legújabb kutatási eredmények. A szerző bemutatta és jellemezte az egyes cseppkőveken jelentkező visszaoldódási jelenségeket. Részletesen elemezte milyen körülmények mellett a legintenzívebb a jelenség. Kimutatta a barlangi vizek újabban jelentkező változó kémiai tulajdonságait, valamint az oldódás intenzitása és a barlangok mélysége közti szoros kapcsolatot.

Csifári T.: A Baradla-tetői-zsomboly. Az előadásban a közelmúltban felfedezett zsomboly bemutatására és jellemzésére került sor. Ezután több olyan kialakító tényezőt vett számba és elemzett az előadó, melyek a zsomboly keletkezésében szerepet játszhattak.

Dr. Lénárt L.: A Létrási-vizesbarlang klimatológiai vázlata. A szerző ismertette a barlangban kialakított mérési rendszert. Elemezte a mért anomáliák okait, kapcsolatot keresett a víz és a levegő hőmérséklete között.

Dr. Somogyi Gy.—Dr. Lénárt L.—Németh Gy.: A radonkoncentráció szezonális változása egyes bükk barlangokban és vizekben. A szerzők előadásukban kimutatták a Létrási-vizesbarlangban a radon koncentráció nagy ingadozását. Bizonyították, hogy a radon beszállításért a barlangi vízfolyás a felelős. Valószínűsítik, hogy a jövőben a radonkoncentráció alapján a különböző eredetű barlangi vizek elkülöníthetők lesznek.

Géczy G.—Somogyi Gy.: Radonmérések a Szemlő-hegyi-barlangban. A szerzők kimutatták a radonkoncentráció szezonális változásait a Szemlő-hegyi-barlangban. Úgy találták, ezt a barlangi lég-cirkuláció irányának évszakos változása idézi elő, miután az áramló levegő eltérő nagyságú falfelülettel érintkezik téli, ill. nyári félévben, mielőtt a mérési helyre érkezik.

Tihanyi P.: AV eszközök gyakorlati alkalmazása barlangkutatók oktatásában. Az előadásban néhány szemléltető eszköz került bemutatásra, majd barlangjárással, barlangfeltárással, barlangmentéssel kapcsolatos diákat láthattak a konferencia résztvevői.

Az előadások utáni vita során a jelenlevők számos javaslatot, észrevételt tettek. A konferencia vitáit az együttgondolkodás, az alkotó légkör jellemezte. Számos, karsztosodással kapcsolatos új szempont merült fel, ill. helyeződött új megvilágításba. A hozzászólások eredményeként több szakmai probléma megoldásának lehetőségei is felcsillantak.

A konferencia szakelőadásaira mintegy 40 főnyi hallgatóság jelenlétében került sor.

19 órától a TIT Székházban az alábbi vetített-kepes előadásokat tekinthették meg a konferencia résztvevői:

Novotny I.—Dr. Lénárt L.: Cseppkövek, metszetek

Gönczöl I.: A Bakony barlangjai

Csifári T.: A Baradla-tetői-zsomboly

Tihanyi P.: Bihari expedíciók

Dr. Kéveiné Dr. Bárány I.: Karsztmorfológiai tanulmányok a mallorcai karsztokon

Novotny I.—Dr. Lénárt L.: Barlangos bélyegek, képeslapok

Dr. Zámbo L.: A Yucatan-félsziget karsztja

Május 30-án a konferencia résztvevői a Soproni-hegység területére kirándultak, itt a Balfi-tönk barlangjait keresték fel. A nap során a résztvevők között igen élénk, hasznos, sok tanulsággal járó vita alakult ki a megtekintett barlangok eredetét illetően.

Dr. Veress Márton

A METEOR-BARLANG FELMÉRÉSE

A KPVDSZ Vörös Meteor T.E. Barlangkutató Szakosztályának csoportjai, a Meteor-barlang feltárásának negyedszázados évfordulója alkalmából 1986. április 30. és május 4. között *dr. Dénes György* vezetésével kutatótábort szerveztek. A tábor célja volt a barlang újra felmérése, ismeretlen kúrtók, hasadékok kimászása, vízfestés, szelvényfotózás, valamint VHS videofilm és fotódokumentáció készítése.

A tábor sikerét több napos előkészítő munka segítette elő (március 21—23., március 28—30., április 3—9., április 25—30.), melynek során kijelöltük a felszíni tábort, kialakítottuk a földalatti bázist, kiépítettük az elektromos vonalat és a híradóláncot.

Április 26-án 40%-os fluoresceines oldattal megfestettük a Titánok csarnokában a patakat. A megfestett víz május 5-én jelent meg a Vecsem-forrásban. A festéket más forrásban nem észleltük.

A fő tábor ideje alatt a Diogenes csoport tagjai a barlang addig még fel nem tárt kúrtóit, hasadékait mászták ki. A Központi csoport tagjai biztosították a tábor anyag- és élelmiszerellátását. A Foton csoport felszínen tartózkodó tagjai a Központi csoporttal közösen vízmintákat vettek. A Foton csoport barlangi részlege a térképező brigáddal haladva készítette a szelvényfotókat, valamint a video-felvételeket, fotódokumentációt. A Baradla és Vass Imre csoport tagjai a Foton csoport néhány tagjának segítségével a térképezési és szelvényezési munkákat végezték.

Térképezési munka a Meteor-barlangban

A Meteor-barlangot eddig két alkalommal mérték fel. Először 1961-ben a Vörös Meteor barlangkutató csoportja, valamint B. Klingenfuss, M. Strässle 1973-ban. Az új felmérést egyrészt az indokolta, hogy egyik felmérés sem volt teljes, nem voltak fixpontok a barlangban és a mérési dokumentációkhoz sem tudunk maradéktalanul hozzájutni, valamint a veszélyessé vált jelenlegi bejáratot egy már inaktív nyelő megbontásával szeretnénk volna megszüntetni, melynek kijelölésére csak pontos térkép készítése után volt esély.

A Meteor-barlangban a bejáratától a Titánok csarnokáig fix pontokat helyeztünk el (Foton csoport), a többi szakaszt részben festett pontokkal (Titánok csarnoka, Agyagos), részben vesztett pontokkal (törmelékes szakaszok) mértük.

A térképezési munkát három szakaszra bontottuk:

1. A bejáratától a Titánok csarnokáig, valamint a felső törmelékes, inaktív nyelős járatok mérése (Baradla csoport).

2. A Titánok csarnokának és oldalágainak mérése (Baradla—Vass Imre—Foton csoport).

3. Az ún. Agyagos és oldalágainak mérése (Vass Imre csoport).